

Onderzoeksplan Delfland 2024

Afdeling:
Concerncontrol & Auditing

Status:
28 februari 2024 besproken in DTO
5 maart 2024 behandeld in PFO
26 maart 2024 ter vaststelling in D&H

Hoogheemraadschap van
Delfland

DMS 2290361

Inhoudsopgave

1. Managementsamenvatting	2
1.1 Onderzoeken 2024.....	2
1.2 Voorbereiding rechtmatigheidsverantwoording.....	2
1.3 Werkzaamheden ten behoeve van de jaarrekeningcontrole.....	3
2. Inleiding	3
2.1 Algemeen.....	3
2.2 Relevante ontwikkelingen	3
2.3 Uitgangspunten uitvoering onderzoeksplan.....	3
3. Onderzoeken 2024	3
3.1 Inleiding	3
3.2 Soorten onderzoeken.....	3
3.3 Uitgevoerde onderzoeken in 2023	4
3.4 (Voorstellen m.b.t.) Uit te voeren onderzoeken 2024	4
3.5 Ondersteuning bij audits	5
4. Invoering rechtmatigheidsverantwoording	6
5. Werkzaamheden ten behoeve van de jaarrekeningcontrole 2024.....	7
5.1 Normenkader financiële rechtmatigheid	7
5.2 Risicoanalyse.....	7
5.3 Proces en producten accountantscontrole 2024	7
5.4 Planning jaarrekeningproces boekjaar 2024.....	8
Bijlage 1 Risicoanalyse 2024	8

1. Managementsamenvatting

In voorliggend Onderzoeksplan Delfland 2024 zijn de voorstellen voor de in 2024 uit te voeren onderzoeken en de reguliere werkzaamheden in het kader van de jaarrekeningcontrole opgenomen. Dit onderzoeksplan wordt vastgesteld door het college van D&H en ter informatie doorgestuurd naar de VV.

In hoofdstuk 2 zijn de relevante ontwikkelingen op het gebied van audits en onderzoeken binnen en buiten Delfland voor de korte en langere termijn opgenomen.

1.1 Onderzoeken 2024

Deze onderzoeken zijn bedoeld om specifieke vragen vanuit een onafhankelijke positie te beantwoorden. De onderzoeken worden in hoofdstuk 3 nader toegelicht.

Onderwerp	Korte toelichting
<i>Centrale Salarisadministratie en Functioneelbeheer (CSF)</i>	Na invoering van de CSF in 2023 wordt in samenwerking met de auditors van HHSK en HHR het bestaan en de werking van de interne beheersingsmaatregelen getoetst. Het doel is om na de start de vooraf ontworpen en opgestelde beheersmaatregelen te toetsen in de praktijk en zo nodig aanbevelingen te doen over de beheersingsprocessen.
<i>Alertering op kwetsbaarheden i.c.m. patchbeleid</i>	Onderzoek gericht op het proces rondom het beheer van technische kwetsbaarheden (vulnerability management) en het tijdig patchen en updaten van de IT-systemen (patch management) die bij Delfland in beheer zijn. Het doel is om inzicht te krijgen of deze processen in samenhang een veilige IT-omgeving bewerkstelligen en behouden, en waar nodig adviezen uit te brengen om deze processen te verbeteren.
<i>Wijzigingsbeheer Proces Automatisering (PA)</i>	Onderzoek naar de opzet en bestaan van het proces van wijzigingsbeheer (change management) bij de Proces Automatisering (PA). Het doel hierbij is om inzicht te verkrijgen of de beheersingsdoelstelling t.a.v. het wijzigingsbeheer bereikt worden en waar nodig adviezen uit te brengen om dit proces te verbeteren.
<i>NIS2 gap-analyse</i>	Interne audit levert ondersteuning bij de bepaling van de scope van de NIS2 gap-analyse die in het voorjaar moet worden uitgevoerd. Dit onderzoek wordt uitgevoerd ter voorbereiding op de invoering van de NIS2-richtlijn. De uitkomsten van de gap-analyse moeten duidelijk maken of er specifieke aandachtspunten zijn die nog vóór de invoering van de richtlijn moeten worden opgevolgd.
<i>Wet politiegegevens (Wpg)</i>	Verplicht jaarlijkse intern onderzoek naar de naleving van de Wpg. Dit onderzoek heeft betrekking op een nog nader te bepalen deelgebied van de uitvoering van de Wpg met als doel om te voldoen aan de wet- en regelgeving.

Tabel 1: Onderzoeksonderwerpen 2024

1.2 Voorbereiding rechtmatigheidsverantwoording

In 2024 vinden voorbereidende werkzaamheden plaats om in 2025 de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording soepel te laten verlopen. Interne audit zal de volgende documenten opstellen en door verschillende gremia laten vaststellen: normenkader; toetsingskader; controleverordening; controleplan rechtmatigheid en formats voor interne controlewerkzaamheden. Verder zal Interne audit adviseren bij het actualiseren of aanpassen van de verordening beleids- en verantwoordingsfunctie en het beleid op misbruik- en oneigenlijk gebruik.

1.3 Werkzaamheden ten behoeve van de jaarrekeningcontrole.

De jaarlijks terugkerende activiteiten bestaan voornamelijk uit financial audits en hebben een sterke koppeling met de accountantscontrole van de jaarrekening. Deze werkzaamheden zijn gericht op getrouwheid en financiële rechtmatigheid. In 2024 zijn de volgende processen en jaarrekeningposten geselecteerd om te controleren:

- Waterschapsbelastingen
- Van bestellen tot betalen
- Verkoop van overige goederen
- Salarissen
- Bijdragen aan derden
- Diensten voor derden
- Afschrijvingskosten
- Mutaties reserves
- Rechtmatigheid inkopen

Deze werkzaamheden ten behoeve van de jaarrekeningcontrole 2024 zullen veelal uitgevoerd of gecoördineerd worden vanuit Interne audit. In hoofdstuk 4 is de risicoanalyse en ook de planning van de belangrijke rapportagemomenten opgenomen. De uitgangspunten en uitkomsten van de uitgevoerde risicoanalyse is opgenomen in bijlage 1.

2. Inleiding

2.1 Algemeen

Dit onderzoeksplan is de operationele uitwerking van het Controleprotocol en het Auditstatuut. Ter toelichting: het controleprotocol richt zich op het proces van de controle voor de jaarrekening door de accountant. In het auditstatuut wordt het strategisch kader geboden voor de invulling van het auditproces van Delfland.

Dit onderzoeksplan gaat niet alleen in op de jaarrekening gerelateerde onderzoeken, maar ook op de algehele interne beheersing van de bedrijfsprocessen. Er vindt afstemming plaats binnen de organisatie over de te onderzoeken onderwerpen. De doelstelling van deze audits kunnen variëren van het verkrijgen van inzicht in de kwaliteit van de interne beheersing, de naleving van wet- en regelgeving tot het adviseren om een proces te optimaliseren om de doelstellingen van de organisatie te behalen.

De scope van de onderzoeken is breder dan alleen de financiële processen. In dit onderzoeksplan kunnen ook onderzoeken in het kader van de informatiebeveiliging vanuit de Baseline Informatiebeveiligingsbeleid Overheid (BIO), CyberSecurity ImplementatieRichtlijn (CSIR) en de privacy vanuit de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) worden opgenomen. Het is de bedoeling bij deze onderzoeken om de controle op de financiële processen, informatiebeveiliging en privacy zoveel mogelijk in één onderzoek te integreren tenzij het onderzoeksobject dat niet toelaat.

2.2 Relevante ontwikkelingen

Op dit moment zijn er verschillende ontwikkelingen binnen en buiten Delfland die hun weerslag op korte of langere termijn hebben op de te onderzoeken onderwerpen:

Rechtmatigheidsverantwoording

Met ingang van het verantwoordingsjaar 2025 zal het college van dijkgraaf en hoogheemraden verantwoording moeten afleggen over de financiële rechtmatigheid. In 2024 zal een groot deel van de werkzaamheden van Interne audit in het teken staan van de voorbereiding hiervoor. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het opstellen van de risicoanalyse en het toetsingskader. In 2024 zullen ook een aantal te nemen besluiten voorbereid worden: verantwoordingsgrens en rapportagegrens.

Nieuwe verslaggevingsvoorschriften

De nieuwe verslaggevingsregels (Bepalingen Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen; het BBVW) zullen naar verwachting voor het eerst van toepassing zijn op het begrotings- en verslaggevingsjaar 2025. Dit moet nog in het Staatsblad gepubliceerd worden. Bij het opstellen van de begroting 2025 in 2024 zal hier rekening mee moeten worden gehouden.

Duurzaamheidsrapportage

Vanaf 2024 dienen grote ondernemingen verplicht een duurzaamheidsrapportage, de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) te publiceren. In deze duurzaamheidsrapportage komen 3 onderwerpen terug: milieu, sociale omstandigheden en bestuur. Ook wel de ESG-indicatoren (Environment, Social en Governance) genoemd. Voor waterschappen is er nog geen sprake van een wettelijke verplichting.

Personeelwisseling interne audit

Halverwege 2024 zal een ervaren interne auditor, als gevolg van het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd, Delfland verlaten. Begin 2024 wordt gestart met het werven van vervanging.

De ontwikkelingen m.b.t. belangrijke thema's kunnen aanleiding geven tot het uitvoeren van een onderzoek indien daar vanuit het directieoverleg of college behoefte aan is.

2.3 Uitgangspunten uitvoering onderzoeksplan

De volgende uitgangspunten worden gehanteerd bij de uitvoering van dit onderzoeksplan.

De werkzaamheden in het kader van het onderzoeksplan 2024 worden verricht door de afdeling Concerncontrol & Auditing (CCA). Voor werkzaamheden waar de specifieke expertise ontbreekt worden deze mogelijk door een externe partij uitgevoerd.

De medewerkers van interne audit hebben ten behoeve van de taakuitvoering volledige en onbeperkte toegang tot alle gegevens en eigendommen van het Hoogheemraadschap van Delfland, die naar het oordeel van de controlefunctie noodzakelijk zijn voor de goede uitvoering van de auditwerkzaamheden. Alle gegevens en middelen, die gedurende het uitvoeren van de auditactiviteiten in handen zijn, worden zorgvuldig en vertrouwelijk, in overeenstemming met de gedragsregels van het IIA¹, behandeld.

3. Onderzoeken 2024

3.1 Inleiding

Wanneer wij spreken over een onderzoek dan hebben wij het over onderzoeken die een andere scope hebben dan de jaarrekeningcontrole van de accountant. De gekozen onderwerpen om een bepaald onderzoek uit te laten voeren kunnen afkomstig zijn van de directie of een afdeling.

Naast de financial audits hebben wij ook audits opgenomen gericht op informatiebeveiliging en privacy. Deze audits zijn afdeling of proces overstijgend. De Chief Information Security Officer (CISO) en Functionaris Gegevensbescherming (FG) zullen veelal betrokken worden bij dit soort audits.

Daar waar mogelijk wordt bij de uitvoering van de onderzoeken de samenwerking gezocht met de andere hoogheemraadschappen Rijnland (HHR) en Schieland (HHSK). Hierbij kan o.a. worden gedacht aan de opvolging van bevindingen uit de gezamenlijke IT-audits op het financieel administratief systeem (ProSa) en de personeel- en salarisadministratie (H@rm).

3.2 Soorten onderzoeken

Onderzoeken zijn er in verschillende soorten en maten:

Soort onderzoek (wat)	Toelichting (hoe)	Met als doel (waarom)
Beschrijvend onderzoek	Beschrijving van huidige situatie	Inzicht te geven of huidige situatie aangepast moet worden.
Adviesgericht onderzoek	Analyse van alternatieven met voor- en nadelen	Ondersteunend om een gedegen keuze te maken.
Ontwerpgericht onderzoek	Nadere uitwerking van processen of werkwijze om die geschikt te maken voor onze praktijk	Inzicht te verkrijgen wat de impact is van wijzigingen in proces of werkwijze.

¹ IIA: Instituut van Internal Auditors (Nederland)

Soort onderzoek (wat)	Toelichting (hoe)	Met als doel (waarom)
Analyses	Zichtbaar maken van relaties, effecten en oorzaken	Inzicht geven in verbanden om bepaalde keuzes te onderbouwen.
Toetsend onderzoek (audit)	Toetsend met duiding	Inzicht te geven of huidige situatie voldoet aan gestelde normen en welke verbeteringen mogelijk zijn.
Assurance (audit)	Toetsend met rating of oordeel inclusief een bepaalde mate van zekerheid.	Zekerheid te verstrekken of de huidige situatie voldoet aan de gestelde normen.

Tabel 3. Soorten onderzoeken

Deze verschillende soorten onderzoek zijn in het Auditstatuut verder toegelicht.

3.3 Uitgevoerde onderzoeken in 2023

De volgende onderzoeken zijn in 2023 afgerond:

Onderwerp
Jaaroverschrijdende projecten
Geïnformeerd ondertekenen
Onkostendeclaraties dagelijks bestuur 2022
Actualiseren frauderisicoanalyse
Externe audit BIO/AVG
Externe audit Wpg

Tabel 4: Afgeronde onderzoeken

De volgende onderhanden onderzoeken zijn gestart in 2023 en worden in 2023 afgerond:

Onderwerp
Routing bestuurlijke voorstellen
Informatiebeveiliging en privacy bij het gebruik van SaaS oplossingen
Follow-up onderzoek inhuur derden 2020

Tabel 5: onderhanden onderzoeken

3.4 (Voorstellen m.b.t.) Uit te voeren onderzoeken 2024

Hieronder zijn de onderzoeken voor 2024 opgenomen die niet in het kader van de jaarrekeningcontrole worden uitgevoerd. Dit betreft onderwerpen die zijn aangedragen vanuit het directieteam en het portefeuillehoudersoverleg. In het Informatiebeveiligingsbeleid en Privacy beleid is daarnaast opgenomen dat de CISO en FG afstemmen met Interne audit over mogelijke onderzoeksonderwerpen en dat mede op basis daarvan onderzoeken en/of activiteiten worden opgenomen in het Onderzoeksplan van Delfland.

Centrale salarisadministratie en functioneel beheer (CSF)
Per 1 juli 2023 is de samenwerking met de hoogheemraadschappen van Schieland en Krimpenerwaard (HHSK) en Rijnland (HHR) op het gebied van salarisadministratie en het beheer van de applicatie H@rm van start gaan. In 2024 zullen, in samenwerking met de interne auditors van HHSK en HHR, ten aanzien van het salarisverwerkingsproces de status van eerdere aandachtspunten en bestaan en werking van de interne beheersingsmaatregelen beoordeeld en getoetst worden.
Alertering op kwetsbaarheden i.c.m. patchbeleid
IT-audit naar het proces rondom het beheer van technische kwetsbaarheden (vulnerability management) en het tijdig patchen en updaten van de IT-systemen (patch management) die bij Delfland in beheer zijn. Het doel is hierbij om inzicht te krijgen of deze processen in samenhang een veilige IT-omgeving bewerkstelligen en behouden, en waar nodig adviezen uit te brengen om deze processen te verbeteren.

Wijzingsbeheer Proces Automatisering (PA)
IT-audit naar de opzet en het bestaan van het proces wijzigingsbeheer van de PA (project PA BIOlogisch), het doel hierbij is om inzicht te verkrijgen of de beheersingsdoelstelling t.a.v. het wijzigingsbeheer bereikt worden en waar nodig adviezen uit te brengen om dit proces te verbeteren. Het proces wijzigingsbeheer voor de kantoorautomatiseringsomgeving (KA) is nog niet geschikt om een audit op uit te voeren en daarom niet in ingepland.
Onkostendeclaraties dagelijks bestuur 2023
Jaarlijks worden de onkostendeclaraties van het dagelijks bestuur gepubliceerd. Interne audit controleert deze verantwoording door middel van een deelwaarneming.
Wet politiegegevens (Wpg)
De Wpg schrijft voor dat er jaarlijks een interne audit moet worden uitgevoerd naar (een deel van) de naleving van de Wpg. In 2022 is een interne audit (nul-meting) en in 2023 is de externe audit uitgevoerd. Op basis van de resultaten van de externe audit zal er in 2024 een (externe) hercontrole moeten plaatsvinden, dat laat onverlet dat er op basis van de regelgeving ook een beperkte interne audit zal worden uitgevoerd.

Tabel 6: Onderzoeken 2024

3.5 Ondersteuning bij audits

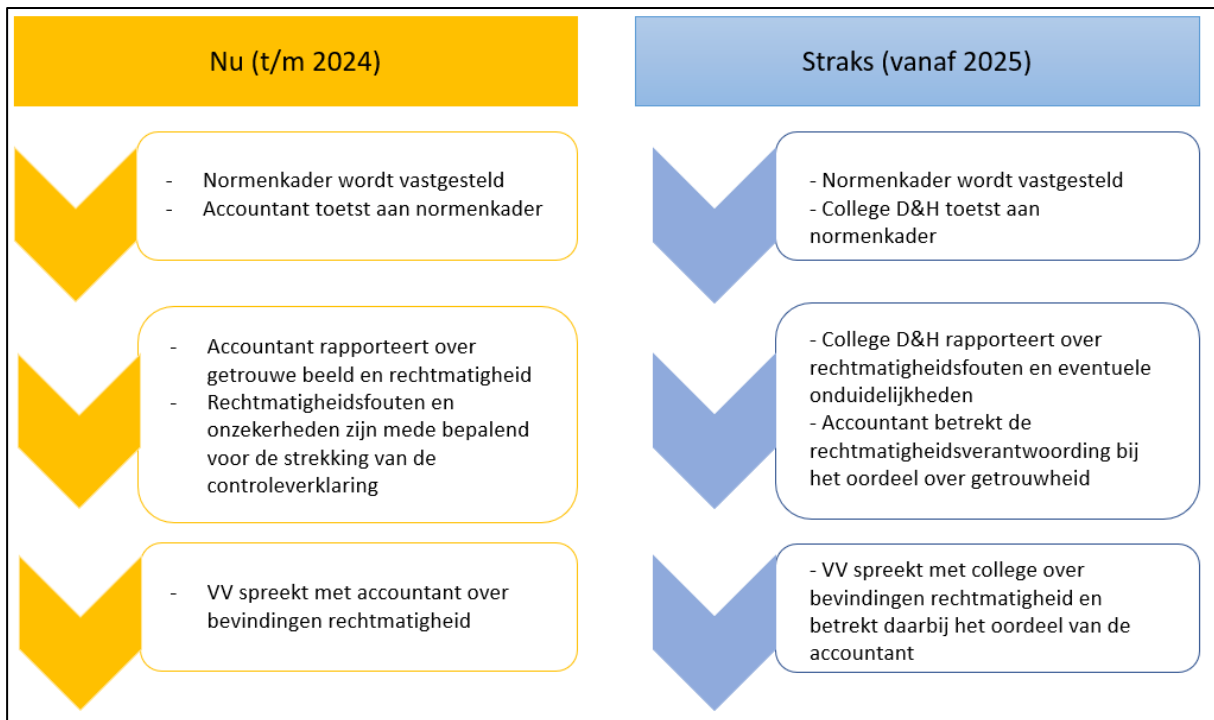
Hieronder volgt een overzicht van audits die uitgevoerd worden binnen Delfland en waarbij Interne audit ondersteuning levert. De invulling van deze ondersteuning door Interne audit varieert hierbij en de verantwoordelijkheid blijft bij andere onderdelen/functionarissen.

NIS2 gap-analyse	Afdeling CCA - CISO/FG
De network and information Security Directive (NIS2-richtlijn) is eind 2022 vastgesteld door de Europese Unie. De NIS2-richtlijn richt zich op digitale (cyber) risico's voor netwerk- en informatiesystemen zoals het internet en het betalingsverkeer. Deze EU-richtlijn wordt omgezet naar nationale wetgeving die naar verwachting medio oktober 2024 in werking zal treden. In voorbereiding op invoering van de wetgeving zal er een gap-analyse worden uitgevoerd in het voorjaar van 2024, zodat eventuele aandachtspunten dan nog kunnen worden opgevolgd. Interne audit levert ondersteuning bij de bepaling van de scope van de NIS2 gap-analyse. De uitkomsten van de gap-analyse moeten duidelijk maken of er specifieke aandachtspunten zijn die nog vóór de invoering van de richtlijn moeten worden opgevolgd.	
Subsidie grensoverschrijdend afvalwater	Afdeling BPA
Er vindt jaarlijks een accountantscontrole plaats bij de RBG over het aantal opgelegde VE's voor wat betreft het postcodegebied dat aangesloten is op Dokhaven van Waterschap Hollandse Delta. Interne audit ondersteunt de afdeling BPA bij deze externe controle.	
Self-assessment PDCA IB&P	Afdeling CCA - CISO/FG
Dit betreft ondersteuning vanuit Interne audit op het uitvoeren van een self-assessment (SA) op de PDCA van IB&P omdat er dit jaar geen externe audit zal plaatsvinden op de BIO-AVG. Deze SA staat gepland in oktober 2024, de aanpak zal vergelijkbaar zijn met die van 2023 waarbij dit instrument werd ingezet ten behoeve van de voorbereiding van de externe BIO-AVG audit.	

Tabel 7: Onderzoeken ondersteund vanuit Interne audit

4. Invoering rechtmatigheidsverantwoording

Met ingang van het verantwoordingsjaar 2025 zal het college van dijkgraaf en hoogheemraden verantwoording moeten afleggen over de financiële rechtmatigheid. Hieronder zijn de wijzigingen op hoofdlijnen aangegeven.

In 2024 zullen de werkzaamheden voor een groot deel in het teken staan van de voorbereiding van de invoering.

Voorstellen voorbereiden

Aan de Verenigde Vergadering zullen voorstellen voorgelegd worden met betrekking tot het ambitieniveau, verantwoordingsgrens en rapportagegrens bij de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording. Deze voorstellen aan de Verenigde Vergadering worden voorbereid door Interne audit in afstemming met directie, college en accountant.

Normenkader

Het normenkader bevat alle wet- en regelgeving die betrokken wordt bij de verantwoording over de (financiële) rechtmatigheid. Het betreft wet- en regelgeving die een financieel component bevat. Voor Delfland wijzigt het proces niet. Interne audit stelt deze op en de besluitvorming vindt plaats door de Verenigde Vergadering.

Toetsingskader

Het toetsingskader is een uitwerking van het normenkader. Voor controledoeleinden is het van belang dat duidelijk is welke specifieke bepalingen uit wet- en regelgeving relevant zijn voor de rechtmatigheidsverantwoording. Interne audit stelt deze op en de besluitvorming vindt plaats door het College van D&H.

Controleverordening (ex artikel 109 Waterschapswet)

In de controleverordening is de rol van de accountant vastgelegd. De controleopdracht van de accountant betreft vanaf 2025 alleen de getrouwheid van de jaarrekening inclusief de daarin opgenomen rechtmatigheidsverantwoording. Het controleprotocol dient ook aangepast te worden. Interne audit stelt deze documenten op en de besluitvorming vindt plaats door de Verenigde Vergadering.

Aanpak rechtmatigheidscontroles/ controleplan rechtmatigheid

Op basis van risicoanalyses wordt voor elke jaarrekeningpost en bedrijfsproces de controleaanpak uitgewerkt. De uitkomsten hiervan worden opgenomen in een intern

controleplan. Interne audit stelt deze op en de besluitvorming vindt plaats door het College van D&H.

Formats interne controle rechtmatigheid

Om structuur en uniformiteit te bevorderen met betrekking tot de wijze van vastleggen van werkzaamheden en rapporteren over bevindingen. Interne audit stelt deze op en de besluitvorming vindt plaats door het directieteam.

Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie (ex artikel 108 Waterschapswet)

In de huidige verordening worden verschillende onderwerpen geraakt door de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording: inhoud van de jaarlijkse verantwoording; de paragraaf bedrijfsvoering; de interne controle en de financiële organisatie. Afdeling FIC stelt deze verordening op, interne audit heeft een adviserende rol en de besluitvorming vindt plaats door de Verenigde Vergadering.

Beleid op misbruik- en oneigenlijk gebruik

De verantwoording over rechtmatigheid bevat ook het misbruik- en oneigenlijk gebruik (M&O) criterium. Het is aan Delfland om effectieve maatregelen te nemen om M&O te voorkomen. Het M&O beleid moet voldoende actueel zijn en voldoende zijn afgestemd op de meest recente wetgeving en de praktijk. Afdeling FIC stelt dit document op, Interne audit heeft een adviserende rol en de besluitvorming vindt plaats door de Verenigde Vergadering.

5. Werkzaamheden ten behoeve van de jaarrekeningcontrole 2024

Een deel van de werkzaamheden van interne audit binnen CCA bestaat uit werkzaamheden in het kader van de jaarrekening. Interne audit voert controles uit en legt deze werkzaamheden zodanig vast dat de accountant deze posten eenvoudig kan dupliceren. Deze werkzaamheden door Interne audit in het kader van de accountantscontrole van de jaarrekening dynamiseert, versnelt en versoepelt het proces.

5.1 Normenkader financiële rechtmatigheid

De externe wet- en regelgeving, maar ook verordeningen en besluiten van de verenigde vergadering bepalen het normenkader financiële rechtmatigheid. Dit kader bepaalt jaarlijks de werkzaamheden ten behoeve van de rechtmatigheidscontrole door de accountant en Interne audit.

Het beleid en de uitvoering van het beleid kan worden getoetst aan de hand van de controleaspecten getrouwheid, rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid. Deze aspecten worden in het controleprotocol kort toegelicht.

5.2 Risicoanalyse

Interne audit heeft een risicoanalyse uitgevoerd op basis van de begroting 2024. De risicoanalyse is de basis voor de aard, omvang en diepgang van de verdere controlewerkzaamheden van interne audit. Hierdoor worden risico's op een afwijking van materieel belang geïdentificeerd in het kader van het jaarrekeningproces. De externe accountant gebruikt zijn eigen risicoanalyse. Naar aanleiding van een interne risicoanalyse zijn de processen binnen Delfland gecategoriseerd en geprioriteerd. Het resultaat daarvan is opgenomen in bijlage 1.

5.3 Proces en producten accountantscontrole 2024

Bij het jaarrekeningproces van Delfland zijn de volgende stappen te onderkennen:

A. Relatie met de externe accountant

De externe accountant toetst jaarlijks tijdens de interim-controle in het najaar de interne beheersing van de (belangrijkste financiële) processen binnen Delfland. Vervolgens voert de accountant aan het begin van het volgende jaar een jaarrekeningcontrole uit. Bij beide werkzaamheden maakt de accountant gebruik van de bevindingen en aanbevelingen uit de controles en rapportages van interne audit.

B. Managementletter

De accountant legt zijn bevindingen van de interim-controle vast in de managementletter. Per bevinding staat vermeld welke risico's Delfland loopt en welke aanbevelingen de accountant doet om de situatie te verbeteren. Deze aanbevelingen worden voor zover van toepassing door Interne audit meegenomen bij de audits ten behoeve van de jaarrekeningcontrole. De aanbevelingen van de accountant kunnen ook leiden tot aanvullende audits. Interne audit rapporteert tweemaal per jaar de opvolging van de aanbevelingen van de accountant aan de directie, college en rekeningcommissie/auditcommissie.

C. Accountantsverslag

De accountant brengt na de jaarrekeningcontrole een accountantsverslag uit. Bevindingen en aanbevelingen in het accountantsverslag worden op dezelfde wijze door Interne audit meegenomen bij de audits als de bevindingen en aanbevelingen in de Managementletter.

5.4 Planning jaarrekeningproces boekjaar 2024

Voor het jaarrekeningproces zijn de volgende data belangrijk:

Periode	Activiteit
Mei 2024	Accountantsverslag over 2023, advies commissie BFO
September 2024	Rapportage opvolging aanbevelingen accountant, commissie BFO en interne audit
Oktober 2024	Start interim-controle accountant
November 2024	Behandeling managementletter 2024 door college
December 2024	Behandeling managementletter 2024 door auditcommissie. Rapportage opvolging adviezen van accountant, auditcommissie en interne audit
Februari 2025	Start accountantscontrole
April 2025	Behandeling jaarstukken 2024 en accountantsverslag 2024 in auditcommissie en commissie BFO
Mei 2025	Behandeling jaarstukken en accountantsverslag in Verenigde Vergadering

Tabel 8: Planning jaarrekeningcontrole 2024

Bijlage 1 Risicoanalyse 2024

1. Risicoanalyse

De controle aanpak is gebaseerd op een risicoanalyse per bedrijfsproces. Aan ieder bedrijfsproces wordt een risicoscore toegekend, hoog, midden of laag. De kwalificatie van het risico is afhankelijk van de financiële omvang van het proces en het risico op fouten/onjuistheden van materieel belang. Het materieel belang koppelen wij aan de fouttolerantie van de accountant en dat wordt berekend op basis van 1% van de totale lasten incl. reserves. Delfland heeft € 311,0 miljoen aan lasten begroot en dat leidt tot een voorlopige fouttolerantie van € 3,1 miljoen. Zodra de jaarrekening bevat die samen groter zijn dan € 2,9 miljoen dan kan de accountant geen controleverklaring met goedkeurend oordeel afgeven.

In tabel 9 is onze systematiek weergegeven voor de bepaling van de hoogte van de risico's.

Financieel belang	Omvang
Laag	< € 1.000.000
Midden	> € 1.000.000 en < € 3.250.000
Hoog	≥ € 3.250.000

Risico \ Financieel belang	Laag	Midden	Hoog
Hoog	Jaarlijks	Jaarlijks	Jaarlijks
Midden	Driejaarlijks	Jaarlijks	Jaarlijks
Laag	Driejaarlijks	Driejaarlijks	Jaarlijks

Tabel 9: Bepaling risicoscore

Delfland hanteert in het kader van de (verbijzonderde) interne controle voor 2023 een ondergrens van € 1 miljoen voor de selectie van kritische processen. Naast de financiële

omvang is ook de mate waarin een proces risicovol is (wel of geen adequate beheersingsmaatregelen in het proces) belangrijk.

Bovenstaande aanpak leidt tot onderstaande uitkomsten:

Baten	Proces/jaarrekeningpost	omvang begroting 2024²	financieel omvang	Risico	Jaar
[a]	Waterschapsbelasting opbrengsten	€ 287,0	Hoog	Laag	2024
[b]	Verkoop van overige goederen	€ 7,7	Hoog	Midden	2024
[c]	Diensten voor derden	€ 19,0	Hoog	Laag	2024
[d]	Subsidiebatens	€ 2,0	Midden	Laag	2026
[e]	Overige baten	€ 2,3	Midden	Laag	2025
[f]	Dekking personeelskosten	€ 2,5	Midden	Laag	n.v.t.
Lasten	Proces/jaarrekeningpost	omvang begroting 2024²	financieel omvang	Risico	Jaar
[g]	Overige bedrijfskosten	€ 152,2	hoog	hoog	2024
[h]	Salarissen	€ 71,1	hoog	midden	2024
[i]	Treasury	€ 24,4	hoog	laag	ad hoc
[j]	Afschrijvingskosten	€ 39,6	hoog	laag	2024
[k]	Bijdragen aan derden	€ 24,1	Midden	laag	2024
Overig	Proces/jaarrekeningpost	omvang begroting 2024²	financieel omvang	Risico	Jaar
[l]	Mutaties reserves (debet + credit)	€ 19,5	hoog	laag	2024
[m]	Crediteurenanalyse aanbestedingen	€ 152,8	hoog	hoog	2024
[n]	Bestellen t/m betalen	€ 176,3	Hoog	Hoog	2024

Tabel 12: Risicoanalyse te toetsen processen en jaarrekeningposten

2. Toelichting werkzaamheden ten behoeve van de jaarrekeningcontrole 2024

Hieronder worden werkzaamheden en onderwerpen m.b.t. de hierboven genoemde processen kort beschreven:

[a] Waterschapsbelasting opbrengsten

De volledigheid en rechtmatigheid van deze baten worden jaarlijkse gecontroleerd via de verantwoording van RBG met controleverklaring. Hierdoor is het risico voor de jaarrekening als laag gekwalificeerd.

[b] Verkoop van overige goederen

Deze opbrengstsoort bestaat primair uit verkoop van groen gas en duurzaamheidscertificaten. De omvang van de baten fluctueerde fors afgelopen jaren door de prijsschommelingen. De prijs voor de duurzaamheidscertificaten is voor 2024 vastgezet.

[c] Diensten voor derden

Betreft grensoverschrijdend afvalwater. Het zuiveren van afvalwater van objecten, die buiten het beheersgebied vallen van Delfland en aangesloten zijn op een zuiveringsinstallatie van Delfland, worden in rekening gebracht bij de betreffende waterschappen. De financiële afrekening vindt 3 jaar later plaats als gevolg van bezwaartermijn.

[d] Subsidiebatens

In 2024 is de omvang beperkt van de subsidiebatens. Conform roulatieschema zal in 2026 de effectieve werking van de beheersmaatregelen worden getoetst.

[e] Overige baten

De overige baten zijn divers van aard. De omvang van de overige baten is zowel per opbrengststroom als gezamenlijk beperkt. De overige baten bestaan hoofdzakelijk uit: verkoop van grond, verhuur en erfpacht.

² Bedragen x 1 miljoen

[f] Dekking personeelskosten

In de personeelskosten zijn ook de kosten meegenomen van personeel die werken voor het project De Vergulde Hand. Deze uren worden echter geactiveerd en maken eigenlijk geen deel uit van de kosten. Dit deel wordt nu zichtbaar gemaakt aan zowel de kostenkant als aan de batenkant, derhalve worden

[g] Overige bedrijfskosten

De overige bedrijfskosten bestaat grotendeels uit leasebetalingen, aanschaf van goederen en diensten en onderhoudskosten. De jaarrekeningpost heeft een groot overlap met het proces bestellen t/m betalen [n].

[h] Salarissen

Het proces met betrekking tot de personeelskosten wordt jaarlijks getoetst.

[i] Treasury

Dit proces betreft het aangaan en aflossen van leningen of leaseverplichtingen. Indien er geld wordt uitgeleend of aangetrokken in 2024 dan zal deze handeling getoetst worden aan het treasurystatuut. Vooralnog staan er geen treasuryactiviteiten gepland voor wat betreft langlopende geldleningen o/g, behoudens de geplande aflossingen.

[j] Afschrijvingskosten

De gegevensgerichte controle van de afschrijvingslasten is veel efficiënter dan een systeemgerichte controle. Het proces wordt eenmaal in de 3 jaar getoetst op opzet, bestaan en werking.

[k] Bijdragen aan derden

Het betreft bijdragen aan verbonden partijen. De vaststelling en verantwoording van deze bijdragen loopt via de jaarlijkse P&C-cyclus. Voor de verantwoorde kosten in de jaarrekening is het risico, daarom op laag gekwalificeerd.

[l] mutaties reserves

In het kader van begrotingsrechtmatigheid worden de mutaties in de reserves elk jaar getoetst.

[m] Crediteurenanalyse aanbestedingen

Dit onderwerp wordt gezien omvang en risico afzonderlijk benoemd. In het kader van (financiële) rechtmatigheidscontrole wordt de aanbestedingsrechtmatigheid elk jaar getoetst. De selectie van de inkoopdossiers vindt in afstemming met de externe accountant plaats. De controle vindt primair plaats door de inkoopadviseurs. Interne audit beoordeelt kritisch of de getrokken conclusies door inkoop onderbouwd zijn met overwegingen en onderbouwingen. Het inkoopbeleid wordt bij deze controle betrokken.

[n] Bestellen t/m betalen

Het proces van bestellen t/m betalen omvat een groot aantal processtappen. Denk hierbij aan inkoop en aanbesteding van werken, diensten en leveringen, de administratieve verwerking, prestatielevering en de betaling van de inkoopfacturen. De interne beheersing van dit proces wordt jaarlijks getoetst.